XXXVII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1927. Március 3. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

A hitigazság ereje.

Az unitárius hiteszme egyidős a Jézus tanitásaival. Akik a történelmet s a hitfejlődés utját valamennyire ismerik, tudják, hogy azok az eszmék, melyek az Isten igaz ismeretéért és az ember boldogulásáért a Jézus nagy lelkéből szétszóródtak, legtermészetesebben az unitárius gondolkozásban élnek. S ha az emberiség nem feledte volna olyan könnyen a Jézus figyelmeztető szavát: „Meglásd, hogy a benned való világosság homályosság ne legyen“, bizonnyára a vallásos gondolkozás világában is gyorsabb és biztosabb lett volna a haladás.

Az élet és történelem azt mutatja, hogy „az emberek jobban szerették a sötétséget, mint a világosságot“. Ezért jutott a kereszténység kifejlődési küzdelmében tévutakra s homályosult el az igazság.

Az igazságnak mindig nehéz az utja. Most a politikai érdek, majd a kicsinyes és bünös felekezeti féltékenység gátolja érvényesülését. Itt a hatalom érzete, amott a földi gazdagság tudata a saját önző vágyaiban és véges akaratában sajátitja ki megfölebbezhetetlenül az igazságot. Máskor millióknak egyoldalu vallásos nevelése és a tiszta hit világosságától való mesterséges elzárása áll utjában annak a szabad szellemi fejlődésnek, mely különben évszázadokkal vagy évezredekkel hamarább bonthatná ki néha szárnyait a szellemi élet javára.

Nem csoda, ha e nehéz uton az unitárius hitfelfogás igazsága hosszu ideig legyőzhetetlen akadályokba ütközött s a XVI. századig kellett várnia, hogy nyilvánosan is testet öltsön és erőre kapjon. Annak az időnek kellett elkövetkeznie, amikor sok tévelygés és csalódás után az emberi gondolkozás ujból ellenállhatatlan erővel szomjazta a világosságot. Ekkor aztán a hiteszmék forrongó harcából diadalmasan emelkedett ki az unitárizmus. Akik őszintén

Unitarian school for the ministry
Berkeley
America California

ROMANIA 3 LEI POSTA

szomjazták az igazságot, azok az unitárizmust a Jézus szellemét tisztán tükröző irányzatnak ismerték fel. Előtérbe nyomult, magasra emelkedett s ezer akadály, elnyomatás és üldözés ellenére a lelki haladásnak mindmáig legyőzhetetlen utmutatója lett.

Amióta az unitárizmus szelleme a lelkek zárt falai közül kilépett és életet követelt a maga számára, azóta egész története fájdalmasan hirdeti, hogy a benne rejlő örök igazság miatt a szenvedések állandó iskoláját kellett járnia. Egyszer a régiekhez ragaszkodó makacs elszántság tévtanaival találta szembe magát, máskor a türelmetlenség féltékeny szelleme intézett halálra szánt támadást ellene is; most az erőszak hatalma akarta eltörölni a föld szinéről, hogy hire se maradjon, majd létét veszélyeztető veszteségek miatt kellett élethalál harcot vivnia.

Jól mondják a féltő szeretet hithü emberei: Isten csodája, hogy él e hit s a ma is tartó, nem lankadó láthatatlan támadások között még áll az unitárius egyház.

Mi tartotta fenn unitárius egyházunkat nagy küzdelmek hevében, szenvedésben, veszteségben? Miféle erő mivelte azt, hogy sulyos rázkodásoktól, ha tán számban megfogyva is, mert kicsinyhitüek mindig voltak, de lélekben és buzgóságban rendesen megujulva, tettrekészen került ki?

A hitigazság ereje, mely a jobbakat a szükség pillanatában mindig megmozgatta, tevékenységre hivta, a küzdelem élére állitotta, hogy az eszme önzetlen szolgái legyenek. Mely hősöket teremtett, önfeláldozó hősöket, kik erőt és vagyont nem kiméltek, csakhogy az igaz hit éljen és az egyház erősödjék.

A hitigazság ereje, mely bevésődött a szivek mélyébe s időről-időre ujjászülte a lelkeket, ha tán elfáradtak és csüggedeztek, hogy uj erővel és uj áldozatokkal megvédjék és megtartsák az igaz hitet és egyházat.

Szegénységben, szenvedésben, sulyos megpróbáltatásokban és üldözések között a hitigazság meg-megujuló ereje tette lehetővé, hogy hitelődeink az egyházat fenntartották s a mi szépséges unitárius hitünket nekünk örökségül hagyták.

Felsoroljam-e azok nevét, kik a hitigazság erejétől lelkesitve, egyedül vagy közös akarattal templomot épitettek, hogy szenvedő sziveknek legyen nyugalmat biztositó menedékük vagy örvendező lelkeknek csendes hajlékok; iskolát emeltek, mert érezték a prófétával, hogy „a tudomány nélkül való nép elvész“; pénzt és birtokot, házat, könyvtárat és egyéb javakat ajándékoztak, hogy a szükségben legyen segitség s a próbák között biztató emlék!? Forgassátok és olvassátok egyházunk szenvedésekben gazdag történetét s meglátjátok, hogy a történelem fenntartja és megbecsüli a hitigazságért áldozók nevét és emlékét!

Reámutassak-e, hogy amikor a sors kiméletlensége sujtotta egyházunkat s veszélyeztette létünket, hitelődeink összefogtak, hogy közös erővel mentsék a menthetőt! Tanulmányozzátok a nehéz idők

szenvedéstörténetét s meglátjátok, hogy könnyeik a jótettek örömében száradtak fel!

Legyen elég tudnunk, hogy a szükség pillanataiban a gazdag szivesen juttatott feleslegéből az egyház megmentésére, a szegény pedig keserves munkával szerzett filléreivel áldozott a hit oltárán.

Az ilyen cselekedet nemesebbé tette a lelket, egyháziasabbá a gondolkozást, vallásosabbá az ember egész lényét. Az áldozatok nyomán az érdeklődés megujult a hit, a vallás, az egyház iránt. Igy szülte ujjá a hitigazság ereje s ebből folyólag az áldozatkészség lelke időnként egyházunk szellemét. Igy lesz megtartója most is a hitigazság és áldozatkészség annak a hitnek és egyháznak, mely a Jézus szellemét legtisztábban képviseli s a kereszténység fejlődési irányát legbiztosabban mutatja. *Kovács Lajos.*

A reverzálisok ügye.

Innen is, onnan is halljuk a panaszt, különösen olyan helyekről, ahol több felekezet hivei élnek együtt, de máshonnan is, hogy egyes házasságok kötése alkalmával hiveink nap-nap után ki vannak téve a zaklatásnak, a lelki terrornak, mely meg akarja fosztani még meg sem született gyermeküket attól a vallástól, amelyben apáik illetve anyáik fölnevelkedtek. A reverzális hajszolás napról-napra nehezebbé teszi annak a békés egyetértésnek fenntartását és ápolását, amelyben a magyar felekezetek a háboru után bekövetkezett nehéz időkben egymást megtalálták. Ugy látszik némelyek már megelégelték ezt a békés együttlétet s elérkezettnek látják az időt arra, hogy megkezdjék békebontó, agressziv munkájukat. Valóban nehezen érthetjük meg ezt a dolgot.

1918 előtt, egyebektől eltekintve, abban a boldog helyzetben voltunk, hogy a „Ne temere“ kezdetü pápai encyklika, amely kimondja, hogy katholikus hivőnek protestáns lelkész előtt kötött házassága nem érvényes, fel volt függesztve Erdélyben is s igy lehetséges volt itt, e felekezetileg is vegyes országrészben katholikus férfinak vagy nőnek, ha más vallásu egyénnel kötött házasságot, egyházi áldásban részesülnie a katholikus egyház részéről is. Ez a bölcs és a mi helyzetünkben igazán nagyon fontos és lényeges intézkedés most, amikor még fokozottabb mértékben szükségünk volna reá a magyarság békéjének és nyugalmának további fenntartása céljából, megszünt. Ma már katholikus nő csak akkor részesül egyházi áldásban saját felekezete részéről, ha leendő férjétől előzetesen reverzálist csikar ki, melyben a férj lemond arról, hogy leendő fiugyermekei az ő vallását kövessék. Ugy tudjuk, hogy a Szentszék hajlandó felfüggeszteni a pápai encyklika hatályát minden olyan helyen, ahol indokolt, vagyis ahol nem feltétlenül és kizárólagosan a róm. kath. egyháznak kedvez a reverzálisok adása, hanem esetleg más felekezeteknek. Erdélyben mindenesetre nagyon

indokolt volna az 1918 előtti állapot visszaállitása még akkor is, ha ez a mai állapot kizárólag a róm. kath. egyháznak kedvez. Indokolt azért, hogy legalább a magyar felekezet békéjét fel ne dulja.

A reverzális kérdés azonban nálunk ma már — sajnos — nemcsak felekezeti, hanem faji kérdés is. Az a magyar szülő ugyanis, aki róm. kath. vagy protestáns létére reverzálist ad pl. a gör. kel. egyház javára, lemond nemcsak gyermeke vallásáról, de faji hovatartozóságáról is. A reverzális tehát mindenképen nemzeti veszedelmet jelent számunkra, akár mint a békebontás eszköze magunk között, akár pedig az uralkodó állami egyház részéről, mely nálunk egyuttal a faji hovatartozás kérdésében is döntő tényező az illető jövőjére nézve.

Mindezek alapján a következőket szegezhetjük le a magunk számára. Vegyes házasságok esetében leghelyesebbnek és legtisztességesebbnek tartjuk az 1894. évi XXXII. t.-c. amaz intézkedését, hogy a fiuk az apa, a leányok az anya vallását kövessék. Semmi megindokolható veszedelmet nem látunk abban, ha egy családban kétféle vallás van. Ha azonban azt vesszük észre, hogy hitfelünket szorongatják, kerülgetik, hogy mondjon le az ő nemét követő gyermek vallásáról, ha észrevesszük, hogy a rábeszélés és fenyegetés minden pokoli eszközét felhasználják arra, hogy ezután születendő hiveinket kezeink közül kivegyék s ez által anyaszentegyházunk jövőjét alapjaiban megtámadják, minden eszközt föl kell használnunk, a tisztesség határain belül, hogy ezt a hazárd lélekvadászást megakadályozzuk.

Jó volna ha a veszélyeztetett helyeken müködő lelkészeink is hozzászólnának e kérdéshez, hogy együttesen beszéljük meg a módokat, amelyek segitségével a reverzális rémének és veszedelmének hiveink lelkében is gátat emelhetnénk. Addig is csüggedetlen erőt és bátorságot kivánunk az illetékeseknek egyházunk érdekeinek megvédésére. —*a* —*a*.

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

A püspök úr és neje influenzában megbetegedtek. Reméljük, hogy minél hamarabb visszanyerik mindketten egészségüket. Adja Isten!

Filep Gyula és Filep Jenő emlékalapitvány. Kegyeletes és példát adó módon örökitette meg özv. Filep Gyuláné urnő, iklandi lakós, elhunyt férjének és a harctéren hősi halált halt fiának emlékét, amidőn férje, Gyula és fia Jenő, emlékére a kolozsvári Unitárius Kollégium főgimnáziumánál egyenként 10.000 leu alapitványt tett azzal a rendeltetéssel, hogy évi kamatjövedelmének 10%-a tőkésittessék, 90%-a pedig minden évben két szegénysorsu, jómagaviseletü és jóltanuló székely unitárius tanuló segélyezésére forditandó. Isten áldása legyen a nemesszivü adakozón, megszentelő kegyelme őrködjék a megboldogultak fölött.

TŰZHELY MELLETT

Sziszifusz!

Engem hiába büntetett
A kegyetlen végzet arra,
Hogy visszahulló köveket görditsek
Magasba nyuló bus sziklafalakra.

Ha felizzadtam egyszer a tetőre
Nekem nincs szükségem többet
[már a kőre.
Elengedem — s ha áll:
Akkor odatalál.

Ha mégis visszahull a kő
S kopár marad a bérctető:
Nem hull utána véresen a lelkem,
Mert a bérctetőn uj célokra leltem.

Mintha templom kárpitjáról
Angyal sereg vinne,
Alászállok csüggedetlen
A kezdet mélyére.

És ujra kezdem. Uj követ keresek.
Soha nem könnyebbet, mindig
[nehezebbet.
S görditem izzadva felfelé — ujra
A vérrel áztatott kemény sziklafalra.

S ha fent megáll a kő:
Ugy is alászállok
S uj kőnek uj tetőt
Milliót találok.

S ha örökké tart is ez a kemény munka
Nekem a véres ut még sem kálvária.
Nekem csak vak végzet irta igy: Sisifus,
Az én célom az ÚT s az ut nekem: Krisztus!

Fogaras, 1927 január. *Fekete Lajos.*

Az anya könnye.

A fiu nyugtalankodott. Édes anyja szerény hajlékában nem érezte otthon magát. Azt hitte, hogy a boldogsága valahol messze a kék hegyek ormán tul aranyos sugaras tájak lágy ölében tárt karokkal várja. És elment megkeresni a boldogságát. Nehány apróságot, olcsó kincseit ládájába zárta és elsietett, meg sem hallotta öreg édesanyja marasztaló szavait:

— Szivemnek drága vére, én egyetlen gyermekem, maradj itt, a boldogságod virága itt fog kinyilni s az arany buzaszem ezen a földön van elhintve, hogy arany kalász nőjön belőle, amit ősszel kebledre ölelhess.

A fiu nem hallott semmit. Elhagyta az anya hajlékát, elfeledte szivéből fakadt szavait. Elfeledte édesanyját, de az édesanya nem feledte el fiát, hanem vándor utjain is elkisérte, bolyongásai között is gondos, jóságos anyja maradt. Ha a fiu lelkére fekete gondok ültek, elhessegette azokat és Isten igéjével vigasztalta meg.

Hideg téli éjszakán hómezőkön jártak. Ember fia nem volt sehol. Éhes ordasok törtek az utazókra. A fiu olcsó kincseit féltve elrohant a veszedelem elől, nem hallgatta meg öreg édesanyja könyörgő sirását:

— Szivemnek vére, én egyetlenem, segits rajtam, ne hagyj el!

A fiu elfeledte az öreg édesanyját, csak ládáját szorongatta lázasan menekülésében.

Az éhes farkasok megtámadták a védtelen anyát. Kezeit, melyekkel hosszu életében annyi jót tett, letépték testéről. De az anya siró jajveszékelése mintha meginditotta volna a farkasok szivét is, mert életének megkegyelmeztek s orditva, bőgve elrohantak a vak éjszakában.

Egész szivvel, csonka testtel ment tovább az anya. Hosszu idő mulva forró sivatagban halálos láz gyötrelmeitől kinzottan találta az égető homokban fekve egyetlen fiát.

— Anyám, vizet! Egy csepp vizet! — könyörgött a fiu.

Az anya lelke felsirt fájdalmában, de nem segithetett. „Nézd fiam, én nyomorék, torz vagyok, kezeim a farkasok martalékává lettek, hogyan meritsek hát vizet a forrás medréből?“ Az anya sirt. Könnyei arcára hulltak s onnan a sivatag forró homokjába. Csak egyetlen egy csepp hullott beteg fia kiszáradt ajkaira, egy csepp viz, egy csepp sós anyai könny, ami nem enyhitette fia szomját, de meggyógyitotta a lelkét s gyógyult lelkének utolsó szavait igy sírta el:

— Anyám, ha megmentettelek volna a farkasok elől, most visszaadhatnád az életemet.

A fiu meghalt. Az anya csonkán, torzan tovább él.

*

Ha az idők fogai meg is csonkitják a jó öreg édesanyát, anyaszentegyházunkat, torzan is tovább fog élni, de kevés enyhet nyujthat hütlen gyermekeinek, mikor szivüket fájdalom tépi. — Ne hagyjuk el soha jó öreg édesanyánkat, az anyaszentegyházat!

Homoródujfalu. *Dobai István.*

oooooooooooooooooooooo|ooooo|oooooooooooooooooooooo

Jó hir. Örömmel jegyezzük föl, hogy homoródalmási szép és népes egyházközségünkben a hivek rájöttek, hogy a *torozás barbár szokásának lejárt az ideje.* Barra Sándor k. jegyző és Simén Domokos ifju segédlelkész buzgósággal fáradoznak a temetkezési szervezet létesitésén. Ennek azért örvendünk, mert a jó példa másokra is hatni fog; ugyanitt a legátus diját is — tekintettel a mai drága utazásra — 2000 leura emelték fel.

oooooooooooooooooooooo|ooooooo|oooooooooooooooooooooo

Küldjétek gyermekeiteket minél többen a középiskolába és ne vessétek meg a kereskedelmi és ipari pályákat!

NŐK VILÁGA.

Szeretne lelkem . . .

Szeretne lelkem fölrepülni
s felhőkkel szállni messzire . . .
Szeretne szállni, egyre szállni
és nem gondolni semmire . . .
Szeretne mindent elfeledni,
mi tépi, gyötri szivemet
S szeretne mindent visszahozni,
Mit visszasirni nem lehet.

Válasz egy levélre.

(Dr. Sárkány Miklósnénak szeretettel.)

Kicsiny muzsikámon asszonyos dal csendül;
ezüstösen, lágyan, mint a hárfahang.
Ugy száll a szivemből, mint halk, szelid álom
Mint békét hirdető imás estharang.

Kicsiny muzsikámat, ha mikor pengetem,
ölelni szeretném mind a szenvedőt
sebeket kötözni, reményt élesztgetni
s bizóra simitni bánat s gondredőt.

Kicsiny muzsikámon, — mint a forrás vize
átlátszóan tiszta — egyszerü dalom
s ha testvérszivekben visszhangja is rezdül,
nékem dicsőségnél nagyobb jutalom.

Kolozsvár. *Ürmösi Károlyné.*

Kötőke. A D. F. egyleti „Nőkszövetsége“ által rendezett második „Kötőke“ is szép sikerrel folyt le Kolozsvárt f. évi február 8-án a következő müsorral: Rev. Robert F. Chisholm angol lelkész tartott igen érdekes előadást Japánról, gyönyörü, szines vetitett képekkel kisérve. Az angol nyelvü magyarázatot Fangh Erzsébet ön. forditotta magyarra. Dr. Pataky Jenőné élvezetesen ötletes s kedves humorral derüs szabad előadását mindvégig nagy tetszéssel hallgatta a jelentős számu közönség s meleg tapsokkal köszönte meg az élvezetet a szereplőknek. Itt fejezi ki hálás köszönetét a „Nőkszövetsége“ is a szives közremüködőknek. A következő „Kötőke“ f. évi március hó 8-án szintén délután 5 órai kezdettel fog megtartatni. Fölhivjuk unitárius közönségünk szives figyelmét az érdekes müsorra. *Ü. K.-né.*

Brassai unitáriussága.*)

Brassait az unitárius vallás egész életén át kielégitette és hite boldoggá tette. Ezt a hitet sokszor drágán kellett megfizetnie, holott foglalkozása és sokoldalu tudása kiemelte abból a börtönből, amelyben az ő korában a dogmák tartottak mindenkit. Ő lelke szárnyain fölemelkedett azokba a szellemtársaságokba, amelyben az eszmék váltják, cserélik, tisztitják egymást. Ha voltak is hátrányai vallása miatt, ő soha sem irta annak terhére. Ő maga felülemelkedett az érzelmi sérelmeken, mert nem volt érzékeny természetü.

Igy emelkedett felül a felekezeti korlátokon is, igy élhetett barátságban katholikussal, protestánssal, zsidóval és nem kereszténnyel. Ebben az univerzálizmusban nyilvánult meg az ő tiszta és igaz unitárizmusa. Igy vált ő apostoli lelkü követőjévé Jézusnak. Igy lőn szószólója életével, jellemével, szeretetével és tetteivel az igaz és korlátlan krisztiánizmusnak.

Ragaszkodj ahoz az igazsághoz, amely egyesit és tarsd távol magadat attól a szőrszálhasogató okoskodástól, amely eltávolit. Bizzál Isten szeretetében és támaszkodj az ő egységére, melyet a világ-mindenségben oly tökétetesen valósit meg. Legyen hited a te meggyőződésed szerint, de szereteted öleljen magához mindenkit. Az ne bántson, hogy egyikben csak kicsiny társaságot mondhatsz magadénak, mert a másikban *egy* vagy a kereszténység legjobb lelkeivel. Azt ne bánd, hogy idegenkednek tőled vallásod miatt, csak arra vigyázz, hogy te ne adj okot ilyesmire cselekedeteddel.

Az unitáriusokat igy biztatja: Unitárius atyámfiai legyenek büszkék, hogy oly tant vallanak, melyből a kritikus sem tudna bombát kikerekiteni az erkölcs-ügy ellen. És ha egy erkölcsi vallás mennyországa eljő, bizvást elmondhatjuk, hogy az unitárizmus vetette meg annak alapját és ha kevesen vagyunk, ha itt szegények vagyunk s ha jelen viszonyaink között nem számithatunk anyagi támaszra, azért ne csüggedjünk, hanem tanaink s ezekhez szabott életünk, a Krisztus igazi követése által éreztessük a világgal felekezetünk becsét és nélkülözhetetlenségét.

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Alsóboldogfalva aranykönyvéből. A korábban már nyilvánosan nyugtázott összegeken kivül az orgonaalapra adakoztak: Dr. Ferenc József 200, Bán Pál 100, Bán Pálné 100, Gyarmathy József 100, Barcsa Lidia 100 leu összegeket. Az egyházközség tagjai 80 véka csős tengerit. Urvacsorai kenyeret mindig özv. Deák Józsefné, bort husvétkor Bán G. Lajos, pünköstkor Bán János (Lőrincé), özv. Geréb Sándorné szentmihálynapkor, Szász Béla pedig karácsonykor adományoztak. Az egyházközség elöljárósága ezuttal is hálás köszönetet mond a nemesszivü adományozóknak.

---

*) Részlet Dr. Boros György: Dr. Brassai Sámuel élete cimü, a napokban megjelent könyvéből, 265 lap.

Külföld.

Két amerikai levél.

Mrs St. Johnt, kit, mint az amerikai unitárius nőszövetség internationalis szakosztályának vezetőjét két év előtti látogatása óta személyesen is ismerünk és szeretünk, mult év végén nagy csapás érte édes anyja elhalálozása folytán. Nőszövetségünk sietett részvétének kifejezést adni. Feleletül most érkezett meg a Mrs St. John következő levele:

Boston, 1927 febr. 3.

Kedves Nőszövetségi Barátnőim!

Hálásan köszönöm anyám elhunyta alkalmából küldött jóleső részvétlevelüket.

Habár anyám 88 éves volt, annyira fiatalosan friss maradt szellemileg és ugy érdeklődött minden iránt, éppen mint régen. Szerette az embereket — és éppen ezért szerették őt is mindig mindenütt, bárhova ment. És akkor volt a legboldogabb, ha másokért tehetett valamit. Egyházközségének papja a Dover templomban tartott gyásszertartáson azt mondta, hogy valahányszor meglátogatta, mindig uj bátorságot nyert munkájához. Utolsó éveiben, midőn már elhagyta régi ereje, sohasem az bántotta, hogy ő maga már nem tudja élvezni az élet gyönyöreit, hanem csak az, hogy nem tud többet tenni egyházáért és segitségre szorult embertársaiért.

A nőszövetség munkája mindig különösen érdekelte és még 70 éves korában is vállalt aktiv munkát és két évig tanitott egy meglehetősen elhagyatott vidéken a szövetség által fenntartott iskolában, hol tanerőre volt szükség. Igy láthatják, hogy mindig egyetértett nőszövetségünk szolgálatában folytatott munkámmal. Elképzelhetik, hogy mennyire hiányzik most az ő mindig lelkesitő jelenléte. Jó munkálkodást kivánok szeretettel, igaz barátnőjük

Martha Everett St. John.

*

Rövid idő előtt egy másik amerikai levél érkezett, mely szintén megérdemli, hogy rövid tartalma közzé legyen téve:

Miss Edith Attmore Robinson irja New-Yorkból, hogy a nőszövetség, melyhez tartozik, megválasztotta internationalis bizottságának vezetőjévé s igy első kötelességének tartja minden távoli unitárius nőszövetség vezetőségének meleg üdvözletét küldeni, kéri, hogy keressük fel sorainkkal és tájékoztassuk munkánk felől. Ha azonban erre nem lenne időnk, irjuk fel cimét és jusson eszünkbe neve, ha valamikor baráti segitségre volna szükségünk. Nőcsoportjuk nem vagyonos, de gyakran lehet segiteni anyagi eszközök nélkül. Ha valaha innen valaki átmenne Amerikába s érintkezésbe óhajtana lépni velük, forduljunk bizalommal hozzájuk és gondoljunk mindig szeretettel reájuk, mint egy komoly nőkből álló jóakarattal működő baráti csoportra.

Misszió.

Kulturmunka a falvakon.

Belsőember hivatása.

Ha az intelligencia a falusi elmaradottság és a kulturáltabb rétegek természetes összekötő hidja, akkor ennek a hidnak egyik legerősebb támasza éppen állásánál és hivatásánál fogva a bibliai szóval nevezett *belsőember*. A jó példaadást első sorban neki kell gyakorolni, az éhezőket és szomjuhozókat tápláló forráshoz vezetni, egy népéletben történelmileg beidegzett és felgyült kulturkineset közkincscsé tenni. Ezt diktálja számára a paragrafusoknál szigorubb, a puszta kötelességnél több és hatalmasabb ur: *a hivatásérzet lelkifelsége.*

Akinek több adatott, attól többet kivánnak meg. Ma különösen. Ma a harangozónak is szebben kell huzni a harangokat, mint régen. A kántor, ki nem végez robotmunkát, buzgóbban énekli a zsoltárt. A pap lelkesebben hirdeti a hitigazság evangéliumát. Sőt ha még oly nagy odaadással is végzik ezt a kötelességszerü munkát, a templomi szolgálat csak félmunka, csak üres szertartás marad, hogy ha nem következik az életben erőteljes, komoly folytatása, ha a buzgóság nem nyer szentesitést a cselekedet által. A belsőember akkor igazolja önmagát, akkor szolgálja hiven templomát, ha a meggyujtott gyertyát nem rejti véka alá s a kapott talentumokat el nem ássa. Evangéliumi fénnyel oszlatja a sötétséget s a tudás kincsével gazdagitja a kiáltóan üres lelkiszegénységet. Mint felelős tényező tudja a maga dolgát s a világban nyitott szemmel jár. Mikor a templom harangja elhallgat, a másik, belső harang hivja, szólitja egy beláthatatlan széles mezőre, a lelkek ugarának feltörésére, a népmüvelő közmunka szertartásnélküli istentiszteletére. Aki ma ebből a templomból, erről az istentiszteletről elkésett, annak pontossága a látható templomokban merő képmutatás és álszenteskedő hiuság.

Az őszinte Urszolgálat ugyanis együttjár a közmüvelődés, közjólét érdekeinek fáradhatatlan szolgálatával s csak ugy teljes az, ha a pásztormunka nyomán a pusztaság felvirul és áldás fakad. Magától értetődik, hogy ezt a munkát egyedül a bibliával a kézben végezni nem lehet. Ez a munka mindenre kiterjedő figyelmet, egész embert követel. A kulturmunkás belsőember az ismeret, tudás mindennemü fegyverzetével vértezve mindenütt résen áll. Van benne valami az erdélyi hagyományos szellemből és lélekből: *mindig akar és sohasem csügged.* Jelleme a haladó korszellemmel lépést tartó felvilágosultság, általános tudás, jól tájékozott olvasottság.

Tudja, hogy az egyoldaluság hiba s az eredményre céltalan. Az egyoldalu ismeret hamar megbosszulja magát a közéletnek vezérszerepet játszó munkásán. Hiányosan felszerelt, tájékozatlan ember következetlen s végül is nevetséges, mint az egyszeri püspök, ki

nem győzte csodálni és magasztalni a gondviselés bölcsességét, hogy a nagy folyókat mind a nagy városok mellett vezette el. Igaz, hogy a folyókelőbb voltak, mint a városok s a célszerüség, irányitotta partjuk mellé a városi települést, de azért az isteni gondviselés karja nem szenvedett semmi rövidséget, legfönnebb a jámbor istenes ember tudományos készültsége.

Azonban az elismert tudományos készültség is holt kincs, heverő leltári érték, ha nem párosul megfelelő hivatásérzettel. A talentumok kézen forogva töltik be rendeltetésüket. Komolyan számbavehető népmüvelő munkát ott végeznek, hol belső hivatásérzettől sarkalva szeretik, megbecsülik a népet. Az igazi népszeretet pedig távolról sem azt jelenti, hogy lesülyedjünk, leromoljunk hozzá a fertőbe. Ez nem volna megbecsülés, ez voltakép a népnek lebecsülése. Szereti és megbecsüli a népet az, ki igyekszik alantról magához emelni, kinek olcsó népszerüség helyett a népmüveltség fontos érdeke fekszik a szivén. Mekkora tévedés vagy lelki hitványság kell ahhoz, hogy vezető embert az izgató népszerüség a néppel való együttzüllés mocsarába taszitson! De valljuk be, ezért a tévedésért sokszor a nép is felelős. A nép változó szeszélye sokat ront a vezetőkben. Mig egyik helyen minden kicsinységért jelentget és árulkodik, mint az iskolás gyermek, addig másik helyen a belsőembernek sulyos botlásait is szó néikül türi s a maga mentére hagyja. Eredményes kulturmunka számonkéri, számontartja népnek, vezetőnek komolyságát és buzgóságát egyaránt. Közös nevezőre hozva mindkettő kiegészíti egymást, hatásuk egymásra kölcsönös. Ezért a nagy államférfi megállapitása országokról és kormányokról részben a falura is talál. *Minden falunak olyan vezetője van, amilyet érdemel.* Sem nem jobb, sem nem rosszabb.

Folyt. köv. *Keresztesi Dénes.*

Ferencz József emlékalap a marosi egyházkörben. A marosköri unitárius Nőkszövetsége Főtisztelendő Ferencz József püspök ur 50 éves püspöki jubileuma alkalmából a marosvásárhelyi, szabédi, székelykáli, nyomáti, nyárádszentlászlói, vadadi, nyárádszentmártoni és iklandi nőszövetségek szives közremüködésével gyüjtött adományokból a Főpásztor iránti mély tisztelet és szeretet jeléül Püspök urunk nevén egy **7615** Leu összegü alapitványt létesitett oly célból, hogy annak kamata egy marosköri szegény unitárius leány növendékünk tanittatási költségeinek részbeni fedezésére fordittassék.

Erkölcsi szabályokat küldöttünk ki lelkész ai kezéhez. Ifjuságunk a multban nagy örömmel tanulta és késő vénségig megőrizte. Igy lesz az unokákkal is. A D. F. E. csupán 2 leut kiván egy pé dányért, hogy mindenki szerezhesse meg. Szülők gondoskodjatok, hogy mindenik gyermeknek legyen meg ez a kis könyvecskéje.

Egyleti élet és munkásság.

A székelymuzsnai unitárius Nőkszövetsége müködéséről. Az 1926. év nyarán megalakult Nőkszövetsége minden vasárnap d. u. összegyült az Isten házában, hol énekléssel, szavalattal és felolvasásokkal kellemesen töltötte idejét lelkész és tanitó vezetése mellett. 1926. julius hó 10-én táncmulatsággal egybekötött vallásos estélyt és 1927. január 29-én szintén táncmulatsággal egybekötött jótékonycélu mükedvelői estélyt rendezett kiváló erkölcsi és anyagi haszonnal. Az előbbin Ádámosi Zsuzsi, Bedő Mária, Kerestély Mária, Mester Zsuzsi, Mester Andrásné, Mester Albertné, Mester Ferencné, Kerestély Sándorné, Kerestély Albertné nőszövetségi tagok, továbbá Dénes Mihály, Gedő Albert, Gedő Ferenc, Gedő István, Dénes Mózes és Mester Albert ifju mükedvelők szerepeltek igen kiváló ügyességgel és szeretettel. Szabadelőadást tartott Péter Sándor lelkész a vallás és nap párhuzamos fontos jelentőségéről és kibeszélhetetlen hasznáról. A szereplők öt kisebb jelenetet, szindarabot adtak elő. A jan. 29.-i estélyen Ádámosi Zsuzsi, Bán Ilona, Bedő Lidi, Bója Róza, Dénes Lidi, Dénes Mihályné, Kerestély Lidi, Kerestély Albertné, Kocs Anna, Mester Pálné, Mester Ferencné, Mester Zsuzsi, Simó Berta, Barta Antal, Dénes Mihály, Dénes Dani, Gedő Ferenc, Kinda Dani és Zoltáni Mihály szerepeltek több apró szindarabban. Mindkét alkalommal nagy elismerésben és sok dicséretben részesültek a szereplők. Legnagyobb elismerés illeti azonban a tanitásért, előadásért és rendezésért Fülöp Domokos kántortanitót, ki fáradhatatlan volt mindenben és segitő társait Mezei Vilma tanitónőt s Kovács P. Irénke urleányt, lelkes és buzgó nőszövetségi tagokat. A Nőkszövetsége e két estéllyel szép tartalék alapot teremtett, melynek bizonnyal jelentős szerepe és fontossága lesz a most folyó nagyarányu épitkezésekben, u. m. egy már fedél alatt levő kulturházban és az ujonnan épitendő kántortanitói lakház felépitésében. Karácsony szombatján a diszesen kivilágitott Isten házában jól sikerült karácsonyfa-estét rendezett nemcsak az iskolás, hanem a kisebb és nagyobb gyermekek részére is. Gyönyörüség volt nézni a sok üde, mosolygós gyermekarcot, amint boldogan az anyai kebelhez simulva ragyogó tekintettel nézték a gazdagon feldiszitett karácsonyfát és apró kezecskéikbe sorra adták a cukrot, süteményt, almát, diót, az iskolásoknak taneszközöket, harisnyát s meleg kendőket is. A hivek önkéntes adományából állittatott e gazdag karácsonyfa is a nőkszövetségének közremüködésével. A Romániai Magyar Kisebbségi Nők Központi Titkárságának kötelékébe is belépett a mi Nőszövetségünk, érezve az idők jelét, hogy: egységben az erő. A kezdet sikerrel biztató, csak lankadás ne legyen. A téli vallásos estéket is vallásos buzgósággal rendezi és tartja fenn. A férfiakat is tettre serkentette, amennyiben ennek hatása folytán megalakult a Dávid Ferenc Egylet is. Isten nevében: előre!

r. r.

„Egymás terhét hordozzátok“. *A petrozsényi* unitárius egyházközségnek Dávid Ferenc Nőegylete az idén is gyönyörüen elvégezte missziói munkáját. A lelkészné vezetése alatt a Nőegyletnek fáradhatatlan buzgó tagjai, mint az elmult években, ugy 1926. évben is valóra váltották az „egymás terhét hordozzátok“ szépséges jézusi szózatot. December 24-én délután egy gazdagon diszitett karácsonyfa várta az iskolába járó szegény gyermekeket az alája helyezett karácsonyi ajándékokkal. Ruhanemüekben részesült 59 növendék (leányok egész ruha, sapka, harisnya, fiuk trikó, harisnya) részben cipő, könyvben részesült 5 növendék, karácsonyi csomagban 83 növendék, összesen 13.000 leu értékben. A karácsonyi csomagok és ajándékok kiosztása után Weress Béla lelkész sziveket betöltő beszéde következett. A karácsonyi ünnepély gyönyörü eredményéért a Dávid Ferenc Nőegylet buzgó tagjait illeti teljes dicséret, akik a gyüjtés és ruhakészités nagy munkáját a legnagyobb lelkesedéssel végezték. Őszinte dicséretet érdemelnek az alább felsoroltak, akik odaadó buzgalommal gyüjtötték a következő összegeket: Weress Béláné és Nemes Iluska 3900, Fodor Mancika 2480, Szép Irén 790, Nyitrai Miklósné 708, Delámea Áronné 700, Tóth Eszti és Boros Jolánka 652, Marosi Andrásné 600, Dobos Péterné es Dobos Ilus 575, Zsigmond Róza 570, Zsigmond Ilona és Szőke Zsuzsika 552, Tarján Pálné és Juliska 530, Inczefy Zsigmondné 518, Ilia Erzsike 465, Szöllősy Sándorné 180, Iszlai Dénesné 155, Szép Eszti és Iduska 145, Csapcsár Vilmosné 110 és Szél Zsigmondné 105 leut fáradhatatlan munkásságuknak eredményekép. Szegény gyermekek ruháját varrták és cukorkát készitettek: Marossy Andrásné, Tarján Pálné, Bardócz Dénesné, Dobos Péterné, Szöllősi Sándorné, Özv. Gombos Andrásné, Varga Lajosné, Delamea Áronné, Tarján Juliska, Ilia Katica, Ilia Erzsike, Zsigmond Róza, Zsigmond Ilona, Szőke Zsuzsika, Dobos Ilus és Erzsike, Szép Irén, Faluvégi Erzsi, Tóth Eszti, Tóth Ilus, Boros Jolán, Fodor Mancika, Dávid Anna 1250 lei értékben. Különösen kiemelendő az egyház vezetősége és közremüködők ezen lüktető vallásos életről tanuskodó ténykedése akkor, mikor a templomépités óriási terhe mellett sem feledkeztek meg szegény növendékeink felsegélyezését szolgáló társadalmi kötelességükről. Ugy a szives adakozóknak, mint a buzgó gyüjtőknek e helyen is hálás köszönetet mondunk.

A szentgericei Nőegylet elnöke, Kiss Ferencné tanitónő lelkes vezetésével elismerésre méltó munkát végez. A buzgóság az egyházközségnek régóta érzett hiányát pótolta két diszes gyászlobogó beszerzésével. A kulturház felszerelése méltó ténykedés, nagy hálára kötelez. De legszebb haladás a népnek tervszerü, öntudatos müvelése. Ez az a talaj, hol igazolást nyer az egylet müködése a társadalmi jótékonykodás mellett. Hogy mennyire helyes uton van, annak legfényesebb bizonysága az a *kultur-estély*, melyet a helyi unitárius és ref. egyházi dalárdákkal együtt febr. 13-án a kulturházban rendezett. A tiz pontból álló, gazdag müsorban dalszámok,

ismeretterjesztő előadások és jókedvre hangoló humoros jelenetek váltakoztak igen nagy sikerrel. A nagyszámu közönség szórakozva tanult s látható hatással igaz lelki fölüdülést szerzett az estélyen. Ismét egy példa, hogy az intelligencia összefogása legszebb eredményre vezet a falu müvelésében.

A firtosmartonosi Unitárius Nőkszövetsége 1926. év nov. hó 1-én tartotta meg összejövetelei téli ciklusának első estélyét élénk érdeklődés mellett. November hó 14-én a hősök emlékoszlopának leleplezésén testületileg vett részt, hol elnöknője Katona Ferencné a nőegylet nevében egy szép élővirág koszorut felirásos szalaggal helyezett az emlékoszlopra. Majd december hó 12-én egy nagyobbszabásu belépti dijas estét rendezett tombolával kapcsolatban, hogy jövedelme a tervezett karácsonyest ajándéktárgyainak beszerzését szolgálja. A kisorsolásra került 8 kézimunkát és 8 drb. kisebb mütárgyat a nőegylet vezetősége ajándékozta. Jövedelme 600 leu volt. December 24-én volt a karácsonyfa ünnepély s az iskola nagy termében állittatott fel a diszes karácsonyfa, melynek felállitása és diszitése a helybeli fogyasztási szövetkezet 500 leu ajándékából, a szövetkezet vezetőjének Gálffy Ferenc tanitónak az érdeme. Az iskolás gyermekek disztárgyakon kivül kaptak hasznos iskolai felszereléseket, tollat, irkát, gummit, szalagot, bicskát stb. Ugyancsak ez alkalommal 2 felvonásos karácsonyi szindarabot adott elő Káli Bercike, Gáspár Anna és Nagy Ida. Több karácsonyi vers elszavalása és ünnepi beszéd emelte a szép és emlékezetes estély hatását. A szindarabokat, dialogokat, monologokat, verseket Bajka Rózsika tanitónő tanitotta be. Mindenki az áhitatos öröm és megelégedés szent érzelmeivel szivében távozott, hogy méltó előkészület után boldogan várja csendes otthonában a szent karácsony viradatát. Az 1927. évi első összejövetelén jan. hó 2-án a mult szokásaihoz hiven a nőkszövetségének évkönyvét olvasta fel Gálffy Ferencné alelnöknő, amelyben az év minden eseménye, minden estéjének programja, müködésének minden mozzanata bejegyeztetett. Gáspár Tamásné referens pedig felolvasta az 1926. évről szóló beszámoló beszédjét, mely rövid vázlatban a következő: Mint vándor a határkőnél, ugy álldogálunk mi is az 1926. év alkonyán, hogy visszapillantsunk, vajjon utunk nem volt-e hiábavaló?, munkálkodásunk nem volt-e meddő? Isten kegyelméből az alábbi beszámolóból látni fogjuk, hogy bár a nehéz viszonyok sokszor bénitólag hatottak müködésünkre, mégis a körülményekhez viszonyitva, célirányos munkánk mindenidőben megközelitette azt, amit elérni akartunk. Tudniillik *az önképzés*, az egymás megismerése és becsülése, az együttmüködés a jótékonykodás terén volt ama cél, mit összejöveteleink által elérni akartunk. A következőkről számolhatunk be. Összejövetelünk volt a tavaszi és nyári hónapokban délutánonként 7, őszi és téli hónapokban 11, minden második héten. Felolvasást tartottunk nagyobbrészt vallásos és tanulságos tartalommal 41-et. 157 vallásos és más tárgyu költeményt adtak

elő. Monolog 14, dialog 6, trialog 1, szindarab kettő adatott elő leginkább a nőegylet tagjai által. Vendégszereplőink is voltak: Szép Jolánka énlaki tanitónő, Török Mihály teológus, Nagy Sándor VII. g. o. tanuló, Bálint Albert, Füllöp Árpád, Gálffy Margit és Irén, Gáspár Balázs tanitójelölt, ifj. Vass Antal, Gáspár János, Gálffy Szabó Sándor, Derzsi Géza és Fekete Mózes. Belépti dijas előadásunk kettő volt ez évben. Virágvasárnapján és dec. hó 12-én. Összes jövedelmünk 1121 Leu, melyből 500 Leu az „Unitárius Egyház“ c. folyóirat alapitó dijául, 600 Leu a karácsonyi ajándékokra fordittatott. Láthatjuk ezekből, hogy filléreinket nem adtuk hiába és összejöveteleink nem voltak céltalanok, mert a szivnemesitésen kivül — *mely főcélunk* — a jótékonyság oltárán is áldozunk. Az áldozatkészség — a nehéz viszonyok ellenére — mind éberebb lesz és Isten segitségével a közeljövőben tervbe vett Istenházának diszitésére szolgáló és más maradandó emlékü tárgyak beszerzéséről számolhatunk be.

A referens.

A marosvásárhelyi Unitárius Nőkszövetsége 1926. okt. 3-án kezdette meg 1926—27. évi müködését és ezideig 5 rendes havi összejövetelt tartott, melyeknek müsorain felolvasások, előadások, szavalatok, énekszámok szerepeltek. A szereplők között iskolás gyerekek is voltak, kiket, kellő betanitás után, ezen szereplésekkel ügyességre, biztosabb és bátrabb föllépésre és közvetlenségre óhajtott ránevelni a Nőszövetség vezetősége. Nov. 7.-i összejövetelünket vallásalapitónk, a nagy reformátor Dávid Ferencz emlékének szenteltük. Ez alkalommal Dr. Fekete Gyula afia tartott magasan szárnyaló emlékbeszédet. Összejöveteleinket gyülekezeti énekkel és imával vezettük be minden alkalommal! A sok kedves szavalat, ének és értékes felolvasás és előadás mellett Dr. Sárkány Miklósné elnöki megnyitói alkalomszerüségekkel és müvészi szépségükkel nyujtottak igaz lelki élvezetet. 1926 szeptember 15-én Dr. Rev. W. H. Drummond ur és neje látogatták meg marosvásárhelyi egyházközségünket s ez elkalomból a D. F. Egylet és a Nőkszövetsége egy igen kedves összejövetelt rendezett, melyen vendégeink és kisérőjük Dr. Csiki Gábor is felszólaltak s ezen összejövetelünket a hittestvéri szeretet ünnepévé emelték. Nőszövetségünk 1926 nov. 6-án a „Transylvania“ éttermében szépen sikerült teaestélyt rendezett. Müsorát Dr. Ferenczy Zsigmond vezette be s ugyancsak ő konferálta be K. Vojtekovics Olga urasszony szép énekét (zongorán kisérte Csiki Magda), a Nagy Icuka és Fodor Éva bájos dialogját s az óriási tetszést aratott hollandi táncot, melyet Zsakó Ágica és Silló Elemér mutattak be. A termet zsufolásig megtöltötte a közönség. A rendezésben Zsakó Kálmánné és Platz Ferencné urasszonyok fáradoztak. Az estély fényes sikeréért az elismerés és hála őket illeti. December 20-án a ref. kollégium tornatermében Nőszövetségünk által rendezett mese délután gazdag müsorában gyönyörködhetett a nagyszámu közönség.

A Nagy Arpád IV. e. o. tanuló és Kiss Bertuska kedves szavalatai, a Stanciu Jánosné betanitásában és rendezésében előadott „Leckegép“ c. gyermek szindarab s Csiky Magda harmonium kisérete mellett a Gombás Ferike gordonka játéka s Virág Erzsike özv. Derzsi Lászlóné urasszony alkalmi szindarabjának a „Karácsony est“-nek, valamint Tompa „Virágregéjének“ előadása és bemutatása és Zsakó Ágica és Forró Manci táncduettje mind kellemesen hatottak és mély hatást keltettek. A virágjelmezek tervezése és készitése a fáradhatatlan elnöknő Dr. Sárkány Miklósné finom izlésére és fáradhatatlan gondos munkájára vallottak. A mese délután sikere érdekében a betanitás és rendezés körül, miért hálás köszönetet nyilvánitunk, sokat fáradott, sok szives szolgálataiért közkedveltségből a „tiszteletbeli unitárius“ nevet nyert, különben r. kath. vallásu Platz Ferenc ur. Ez alkalommal unitárius és más vallásu asszonyaink szives adományából 200 drb. csomagot osztottunk ki karácsonyi ajándékképpen az összegyült gyermekek között. Nőszövetségünk ez ajándékokon kivül 6 szegény unitárius gyermeket részesitett a télen ruhasegélyben fehérnemüt, harisnyákat, szvettereket osztva ki közöttük és egy szegény unitárius vallásu gimnáziumi tanulónak 500 Leu segélyt nyujtott tandija részbeni fedezésére. Nőszövetségünk lelkes titkára Dr. Kerekes Istvánné, ki annyi szeretettel és rátermettséggel töltötte be titkári állását, városunkból történt távozása miatt ezen állásáról lemondott. Mindnyájan fájlaljuk távozását s egyletünkben kifejtett munkájára hálával és Ő reá szeretettel gondolunk. A Nőegylet Dr. Kerekes Istvánné helyébe titkárnak Halmágyi Jánosnét választotta. Nőegyletünkkel egy célért és együtt müködő D. F. Egylet ez évben Néhai Csongvay Lajos egykori elnök helyébe, kinek tisztét éveken keresztül Dr. Sárkány Miklósné nőszöv. elnök töltötte be, uj vezetőt kapott Dr. Fekete Gyula kedves afia személyében, ki mélyen járó, tiszta unitárius szellemtől és egyházszeretettől áthatott beszédben jelölte meg a D. F. Egyletnek a jó unitáriussá és az igaz emberré nevelő célját, melyet a Nőszövetséggel egyetértő szeretetben kiván munkálni. A D. F. Egylet részéről a f. évben Szentiványi Sándor (január 16-án) és Halmágyi János (febr. 6-án) lelkészek tartottak vallásos előadást. A D. F. Egylet tisztikara: Elnök Dr. Fekete Gyula, alelnök ifj. Nagy Elemér, titkár Bányai Béla, jegyző Csehi Árpád, pénztáros Varga Béla. A Nőszövetség tisztikara: Elnök Dr. Sárkány Miklósné, alelnök Herszenyi Zoltánné, titkár Halmágyi Jánosné, jegyző Dr. Man Sándorné, pénztáros Zsakó Kálmánné.

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

A kolozsvári Unitárius Teológiai Akadémia „Ifjusági Önképzőköre“ könyvtára számára megvételre keresi Jókai Mór: „Egy az Isten“ c. regényét. Esetleges ajándékozást hálás köszönettel fogad az ifjuság.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

A Dávid Ferenc-Egylet február 21-én választmányi ülést tartott. A mult évi számadás eredménye örömmel töltötte el a választmány tagjait. A hátrálékos dijakból sok folyt be s remélhető, hogy ebben az évben sem maradunk a mult mögött. A választmány elfogadta azt a javaslatot, hogy a kolozsvári egyházközségben mintegy 70 férfi és nő vállalja azt a feladatot, hogy személyesen vagy irásban értesit legalább tiz családot a havonként történő egyházi mozgalmakról és összejövetelekről. Az egyházközség vezetősége a Dávid Ferenc-Egylet vezetőségével közösen előre megcsinálja minden hónap elején a programmot s külön is felhivja erre az előbb jelzett módon hiveink figyelmét. Erre az intézkedésre különösen azért volt szükség, hogy szétszórtan és a központtól távoleső hiveink idejében értesüljenek minden egyházi mozgalomról. A gyülés behatóan foglalkozott a vidéki Egyletek működéséről beérkezett jelentésekkel s elhatározta, hogy körlevélben fordul ahoz a számszerint körülbelül 25-re tehető egyházközséghez, ahol még nincs semmiféle alakulat, a Dávid Ferenc-Egyletek megalakitása céljából.

Halálozás. Sulyos csapás érte Kovács Lajos brassói lelkésztársunkat, leányának, *Kovács Iluskának* 19 éves korában február 12-én történt elhunytával. Vigasztalást kivánunk a megkeseredett szülőknek, csendes nyugodalmat az eltávozottnak. — *Özv. Schiller Jánosné sz. Konradt Jozefin* február 11-én elhunyt 78 éves korában. Türkösy Sámuel kolozsvári egyházközségünk buzgó presbitere anyósát gyászolja az elhunytban.

Fülöp Sándor és kedves neje gagyi birtokosok nagyreményü fiuk 17-ik születésnapja ünnepére február 17-én saját házuk egyik nagytermében táncmulatságot rendeztek. A gazdagon teritett fehér asztal mellett nem feledkeztünk meg templomunk beteg kis orgonájáról. Csekélységem felhivására összegyült 950 leu. Ezt megelőzőleg az elesett hősök emlékoszlopa felállitása szükségletének fedezetére Biró Lajos helybeli áll. isk. igazgató tanitó vezetése mellett a Dávid Ferenc Ifjusági Dalkör közreműködésével szinielőadás tartatott, melynek tiszta jövedelméből és a hivek kegyeletes adományából az emlékoszlop felállittatott egyházi főhatóságunk engedélyével templomunk cintermében. Ime, dolgoztunk mi is, mutatja az eredmény. Legyen elismerés a fáradtságot nem ismerő derék vezetőnek — az ifjuságnak s a kegyeletes adakozóknak. *G. J.*

Kereszturi véndiákok! A kereszturi véndiákok gyülése az 1926 május 30-iki találkozó alkalmával — amint a találkozó történetében is olvasható, — azt a nagyszerü határozatot hozta, hogy

a székelykereszturi unitárius főgimnázium javára egy millió leus alapitvány létesitését tüzi ki céljául oly módon, hogy 1000 olyan tagot igyekszik toborozni, aki 1000—1000 leuval jarul hozzá az alap megteremtéséhez. De természetesen a legkisebb összeget vagy adományt is, mellyel a véndiákok és tanügybarátok, eklézsiák és egyesületek a milliós alap megteremtéséhez hozzá óhajtanak járulni, ép oly meleg köszönettel és mélységes hálával könyveli el az alap létesitésére kiküldött bizottság, mint az ezer leukat. Mély tisztelettel kérjük tehát első sorban azokat a véndiákokat, akik a találkozóra nem jöhettek el, azután az eklézsiákat, egyesületeket és tanügybarátokat, hogy anyagi tehetségük és szivök sugallmai szerint járuljanak hozzá a szép alapitvány mielőbbi összehozásához és minden lehető alkalommal gondoljanak a kereszturi Véndiákok alapjának gyarapitására. *Szeretettel kérjük a találkozó alkalmával tett igéretek beváltását bármily csekély részletekben is!* Minden pénz Dr. Szolga Ferenc kereszturi tanár cimére küldendő, aki a véndiákbizottság pénztárnoka. A bizottság nevében maradunk Dr. Elekes Dénes, biz. elnök, Péter Lajos, biz. jegyző.

Nyugtázás. Az egylet pénstárába január 18-tól február 23-ig tagsági és előfizetői dijat fizettek: Gyulay Árpád Kolozsvár, Németh Albert Székelyudvarhely, Nagy Miklósné Cserefalva, Esztergár Józsefné Abrudbánya, özv. Barabás Jánosné Torockó, Gyöngyösi Gábor Sinfalva, Ekárt Andorné Csehétfalva, Jakabfy Lajosné Székelyudvarhely, Téglás Béla, Kiss Sándor, Bedő Dániel Kálnok, Citrom Herman Bözöd, Csép Anna, özv. Fazakas Lajosné Kolozsvár, Létay Károly Várfalva, Dávid Ferenc Ifjusági Egyesület Komjátszeg, Unitárius Egyházközség Iszló, Péter János, Barabás Matild Nagyenyed, Deák László Nyárádszereda, Létay László Temesvár, Pálffy Dezső Kerelőszentpál, Fodor László Szabéd, Pap Sámuel Alsóboldogfalva, Bedőházy Gábor Šegesvár, özv. Kriza Sándorné Sepsiszentgyörgy, Csatkai Jenő Sopron 1927-re; Fogarasi Gézáné Torda, Ávéd Istvánné Marosujvár, Ifj. Kiss Angrás Sepsikőröspatak 1926-ra; Nagy Andrásné Petrilaka 1924-re és 1926-ra; Herszényi Zoltánné Marosvásárhely 1923—1927-re, Pálffy József 1926—1927-re, Hits Béláné 1925—1926-ra; Pál János Medesér 1925—1926-ra, Szénási Ferenc Dés, Nagy Elemér Temesvár, Vas Dénes Marosvásárhely, ifj. Bardócz Ferenc Torda, Unitárius Egyházközség, Dávid Ferenc Egylet Homoródszentmárton, Kiss Elek Szabéd, Simon József Mikes 1926 és 1927-re; Unitárius Egyházközség Komjátszeg 1923—1927-re; 20 kolozsi előfizető 1923—1926-ra; Id. Költő István, Téglás István, Bedő Bálint Sepsikőröspatak 1923—1926-ra, Unitárius Egyházközség Sepsikőröspatak 1924—1926-ra. — Alapitói dijat fizettek: Gál Karolina Szentgerice 195 L., Pek Emil Ágost Budapest 1000 L., Balázs Gyula Apahida 500 L., Pálffy I. Ferenc Várfalva 500 L., Györke Lajosné Kolozsvár 140 L., Sárosi Józsefné Gál Nina Emléke 500 L., Dr. Szatmári Miklós Szind 250 L. Kolozsvár, 1927. február 23-án. *Gálfi Lőrinc*, pénztárnok.

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

☞ ***Alapitói dij 500 Leu, minek ellenében az „Unitárius Közlöny“ ingyen jár!***

Irodalom.

Örömmel és büszkeséggel közöljük *Gyallay Domokos* szerkesztőtársunk már ismertetett „Vaskenyéren“ c. történeti regényének alábbi más helyeken megjelent kritikáit.

A „*Budapesti Hirlap*“ tárcarovatában irja Szász Károly:

„Szokott módon irónnal kezünkben olvasva a *Vaskenyéren* cimü regényt, három szót irtunk a munka végére: Uj Hercegh Ferenc! És ezzel nemcsak éppen nagyot akartunk mondani, hanem meggyőződésünk szerinti teljes igazságot kifejezni. Hercegh két történelmi regénye *Az élet kapuja* és a *Fogyó hold* mellé harmadik méltó társul sorakozik a Gyallay regénye . . . A tartalom méltatása után irja: „Nyelve pedig Gyallaynak oly kristálytisztán, a nap képét élénken ragyogtatva ömlik buzog, mint az erdélyi hegyek szépvizü patakjai, virágos partok között.“

Ugyancsak a „*Magyarság*“ cimü lap mondja:

„Ebben a könyvben hamisitatlan, őseredeti emberek élnek, közvetlenek, becsületesek, gonoszságukban is sajátságosan rokonszenvesek s az erdélyi olvasó ezekben a kétszázéves távlatból előhivott alakokban egészen bizonyosan ráismer mai életének tipusaira . . .“ Ez a regény, amelynek olvastán az erdélyi magyar ifjakban először fog lángra lobbanni az Erdélyért való munka édesen égető tüze s ennél különbb elismeréssel nem tudunk már adózni kiváló szerzőjének.

A *Protestáns Szemle* (Ravasz László szerkesztésében) a *Vaskenyéren* szigoru elemzése után a következő megállapitásra jut:

„Ha Gyallay költészete szélesebb körben ismert lesz és tovább lombosodik, aligha adhatunk eke mellől olvasóvá érő ember kezébe nekivalóbb könyvet, mint amilyenek Gyallay Domokoséi. Modernebb levegőjével Jókait pótolhatná, akinek a nevelő hatása lefelé ma is a legnagyobb.“

Az *Irodalomtörténet* cimü kritikai folyóirat (Pintér Jenő szerkesztésében) a kiváló esztétikusnak, Alszeghy Zsoltnak birálatát közli.

„Örömmel szólok erről a könyvről, *(Vaskenyéren)* mivel irodalmunkban hosszu idő óta ez az egyetlen igazán müvészi becsü magyar regény“. Alszeghy ismerteti a külföld nemzeti regényeit, majd a magyar regény fogalmát határozza meg. „Az ideálhoz legközelebb állónak Gárdonyi Gézát éreztem s ezért fájt, valahányszor Gárdonyi egyéni irásának a meg nem értésével találkoztam. Gárdonyiból is hiányzott valami, azt hittem, a Jókai-féle könnyed mesemondás — most Gyallay Domokos regényének olvasásakor látom, más! . . .“

„A történeti valóságot élő valósággá teszi Gyallay az alakok megmintázásával: „maga Rabutin a gőgös generális, de francia lovag keménykezü parancsnok, de könnyenhivő feljebbvaló, józan és kapatos állapotában egyaránt igazi élő valóságos katona ember“. A finom árnya-

latokkal dolgozó jellemző müvészetnek szinte tanulmánykincse a Thoroczkay-familia, Istvántól, a székelyek kapitányától Mihályig, a gubernialis consiliarusig. A jellemzés megelevenitő itala Gyallay müvészi ereje: a megszólaltatások, a helyzetek, a cselekvések mesét igazzá tevő tehetségének a müvei“.

Ezek után — ugy hisszük — fölösleges tovább is biztatnunk lapunk olvasóit, hogy igyekezzenek minél hamarább megszerezni a jeles művet. Ára 80 leu, megrendelhető a „Minerva“ könvkiadó vállalatnál.

Dr. Borbély István: A régi Torockó cimen (1926. 175 l. Minerva, 100 L.) finom papiron, szép nyomással, csinos kiállitásu könyvet adott ki. Szerző nagyon érdekesen tárgyalja Torockó történetét a vidék népeinek s aranyosvidék kialakulásának kérdésével kapcsolatban. Melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe szorgalmas szerzőnk emez ujabb alkotását is.

Koronka Antal imádságos könyveit a szépnem számára és szószéki használatra, keressük a könyvtár számára. Szives értesitést Gálfi Lőrinc teol. tanár cimre kérünk.

A kiket illet, mindazokat az atyánkfiait kéri a *Szivemet hozzád emelem* imakönyv irója, sziveskedjenek az eladott példányokról beszámolni és a megmaradottakat lehetőleg sürgősen visszaküldeni.

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

A Theol. Akad. barátaihoz azzal a kéréssel fordultam a multkor, hogy emlékezzenek meg egykori nevelőintézetükről s fejezzék ki e megemlékezést ugy, ahogyan legjobbnak vélik. *Péter Sándor* muzsnai lelkész volt a legelső aki 1000 (egyezer) leu készpénz-alapitvánnyal járult hozzá a Theol. Akad. emeléséhez. Amidőn Neki e helyen is a leghálásabb köszönetet mondok szeretettel arra kérem a többi barátokat, hogy pár teljesen szegény ifjunk tényleg fennálló konviktusi tartozása kiegyenlitésében sziveskedjenek segitségül jönni. Örömmel jelenthetem azt is, hogy *Lőrinczi Domokos* kissolymosi lelkész és jóbarát igérte már, hogy egyik ifju egy havi kosztját kifizeti. Nyolctizezer leura volna szükségünk. **Dr. K. E.**

Hozzátartozóitokat Amerikától s leányaitokat a nagyobb városok züllesztő hatásától tartsátok távol! Aki otthon megél, az dolgozzék otthon!

Erkölcsi szabály 2 leu, Népbarátja 4 leu.

Szerkesztik: Dr. Kiss Elek, Pap Domokos, Pálffi Márton, Dr. Varga Béla.

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 500 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztároshoz küldendő.

Nyomatott „Corvin“-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz.